

A fizetési mérleg alakulása a 2004. I. negyedéves adatok alapján

A 2004. I. negyedéves adatok közzétételétől kezdődően a nemzetközi statisztikai szabványokkal összhangban az MNB a befektetésekhez kapcsolódó kamatjellegű jövedelmeket is eredményszámlában számolja el a fizetésimérleg-statisztikákban.

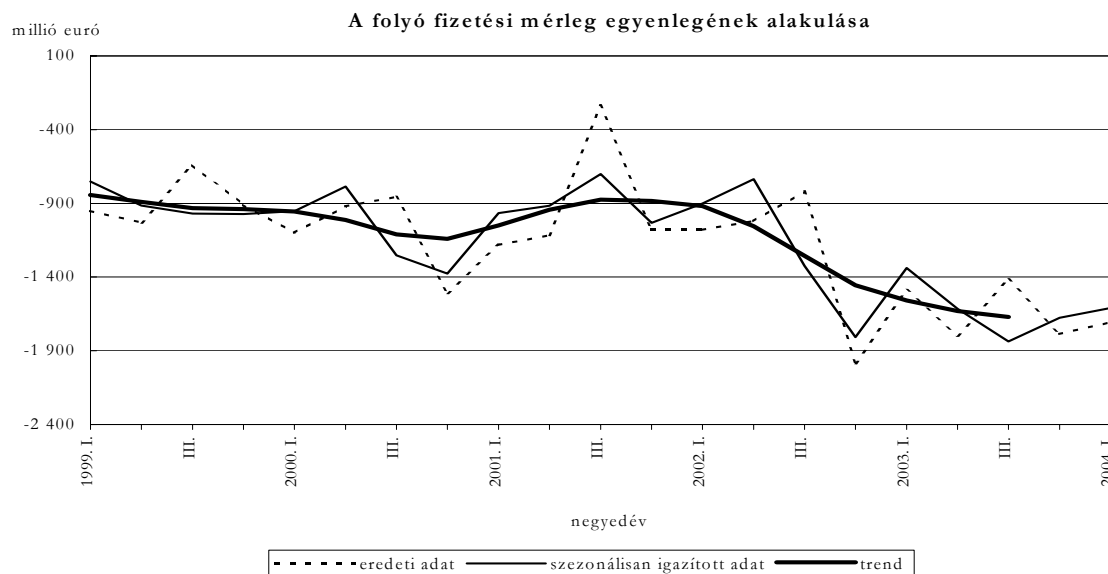
Kamatjövedelmeként a rezidensek nem-rezidensekkel kapcsolatos állományain az adott időszak során felhalmozódott kamatot kell elszámolni, függetlenül attól, hogy az milyen időpontban kerül ténylegesen kifizetésre. Az adott időszakra elszámolt, de még ki nem fizetett kamat az adott instrumentumot érintő tranzakcióként megjelenik a pénzügyi mérlegben is, amelynek hatását az állományi statisztika is tükrözi.

A monetáris intézmények saját állományaira jutó eredményszámlátú kamatot közvetlenül jelentik az adatszolgáltatók, míg a többi szektor kamatozó instrumentumain az adott időszakban felhalmozott eredményszámlátú kamatot az éves fizetett kamat és az átlagállomány alapján becsli az MNB.

A negyedéves adatok alapján 2004 első negyedévében a folyó fizetési mérleg 1705 millió euró hiánnyal zárt. Ez 51 millió euróval kisebb, mint a negyedév három hónapjára közölt adatok alapján adódó deficit volt. A folyó fizetési mérleg hiányának felét nem adósságeneráló tételek finanszírozták.

A szezonális hatások kiszűrésével számított folyó fizetési mérleg hiány¹ 2004 első negyedévében kisebb volt, mint az előző negyedévben. A hiány növekedésének tendenciája 2002 végétől folyamatos mérséklődést mutat. (1. ábra)

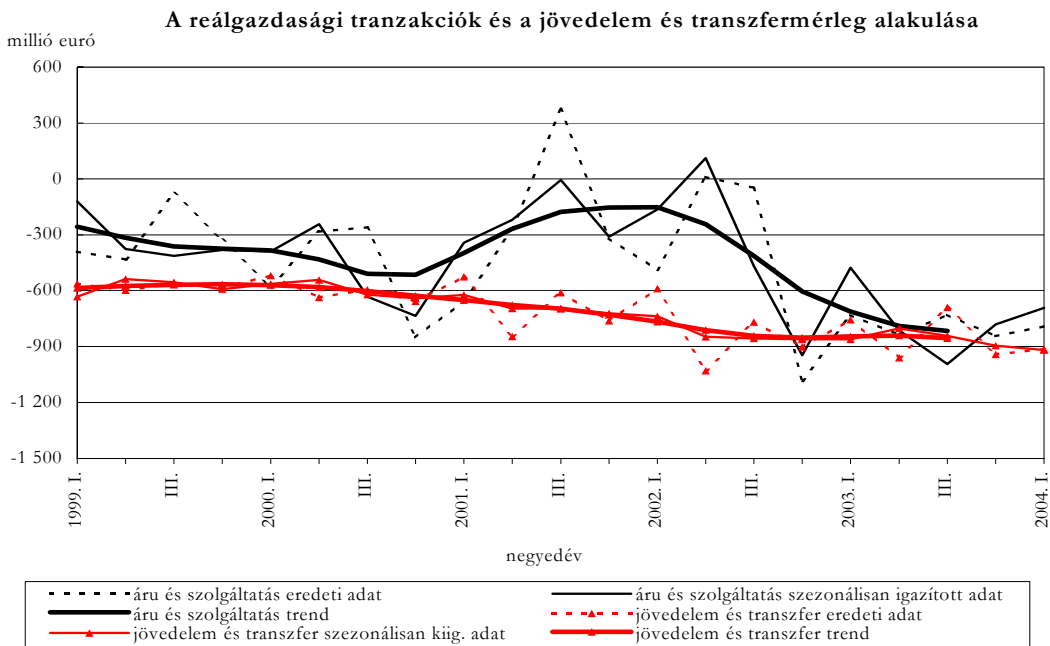
1. ábra

¹ A szezonális kiigazítás során az egyenlegeknél az eddig alkalmazott direkt kiigazítás helyett az indirekt kiigazítást alkalmazta az MNB. Azért került sor a változásra, mert a folyó fizetési mérleg egyenlege, illetve a bemutatott összetevők esetében az aggregátumok közvetlen kiigazítás eredményeként kapott értékeinek alakulása és az összetevők szezonális hatásaitól megtisztított értékeinek alakulása ellentétes tendenciát mutat, ami megnehezíti a folyamatok értelmezését. (Az indirekt kiigazítás azt jelenti, hogy az alapösszetevők szezonálisan kiigazított értékeiből képződik az aggregátum szezonálisan kiigazított értéke, míg a direkt azt, hogy az aggregátum közvetlenül kerül a szezonális hatásaitól megtisztításra.)

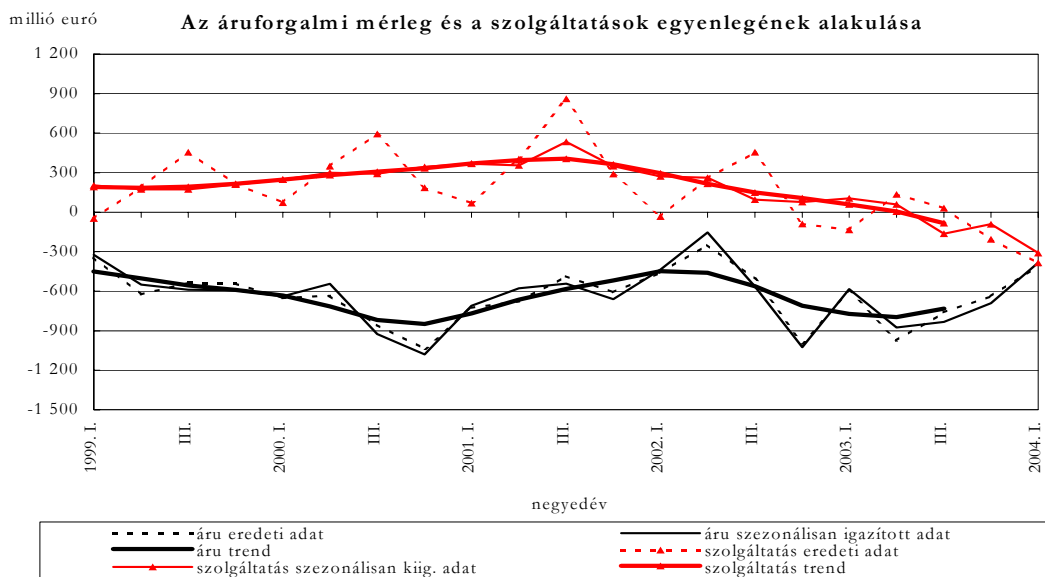
A folyó fizetési mérleg egyenlegének alakulásában a reálgazdasági tranzakciók (árúk és szolgáltatások) játszóak a meghatározó szerepet. Az első negyedéven is e részmérleg kisebb hiánya magyarázza a mérleg egészének kisebb deficitjét. A reálgazdasági tranzakciókhoz képest a jövedelmek és a folyó transzferek egyenlegének alakulása hosszabb időszakot tekintve kiegyensúlyozottabb képet mutat, a hiány lassú növekedése alapvetően az újrabefektetett jövedelmek elszámolásából következik. (2. ábra)

2. ábra

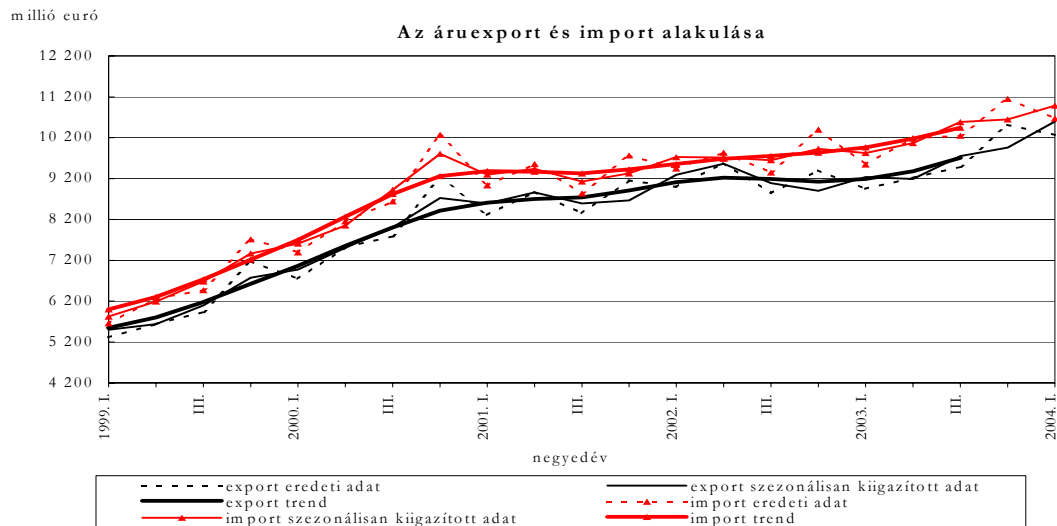
Az előző negyedévvél összehasonlítva a reálgazdasági tranzakciók hiányának csökkenésében az áruforgalom egyenlegének javulása volt a meghatározó. A szolgáltatásoknál keletkezett hiány ugyanakkor nőtt az előző negyedévhez képest. (3. ábra)

3. ábra

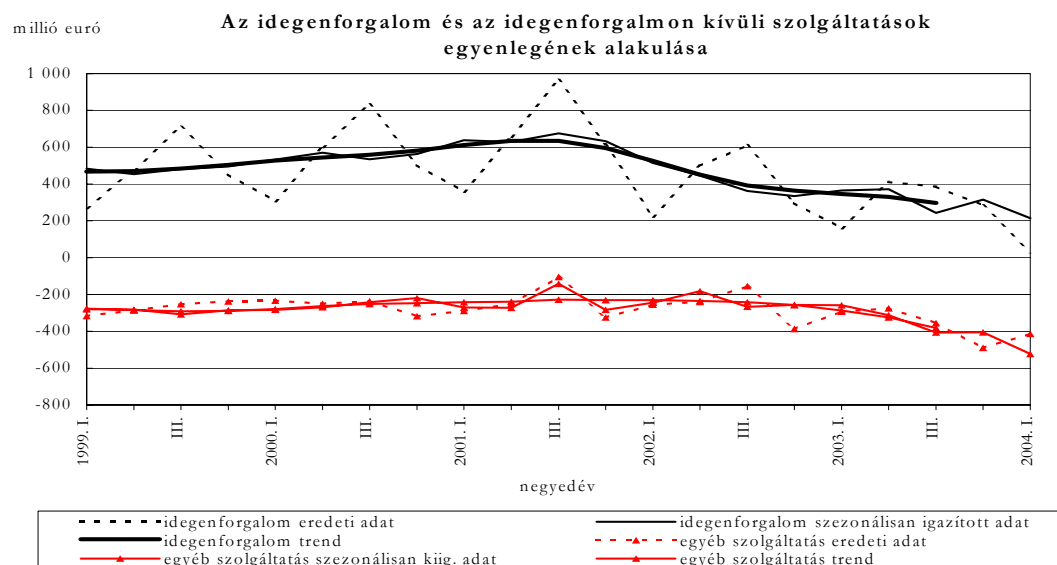
Az áruforgalom egyenlegének az előző negyedévhez viszonyított javulása a kivitel behozatalnál nagyobb mértékű növekedésének a következménye volt². (4. ábra) Az export szezonális hatásoktól megtisztított idősorának növekedési üteme a megelőző két negyedévben is magasabb volt, mint az import hasonló mutatója.

4. ábra

A szolgáltatásokon belül mind az idegenforgalom, mind pedig az egyéb szolgáltatások esetében az egyenleg romlása figyelhető meg. (5. ábra) Az egyéb szolgáltatások esetében mindez a kiadások dinamikus növekedése mellett jelentkezett, az idegenforgalomnál ellenben a kisebb bevételek az egyenlegromlás meghatározói.

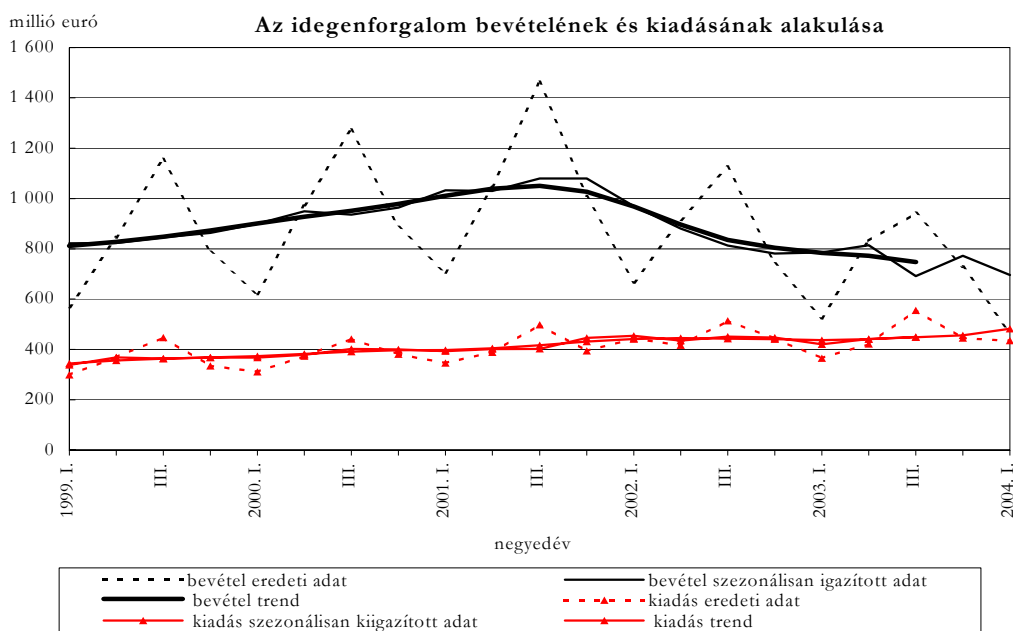
5. ábra

² Az export első negyedéves adata 50 millió euróval lett nagyobb, az import hasonló adata ugyanakkor 48 millió euróval lett kisebb az első közlésekben megjelent havi adatok összegénél. A revideált január-márciusi havi adatokat az MNB honlapján a havi fizetési mérleg idősorban tesszük közzé.

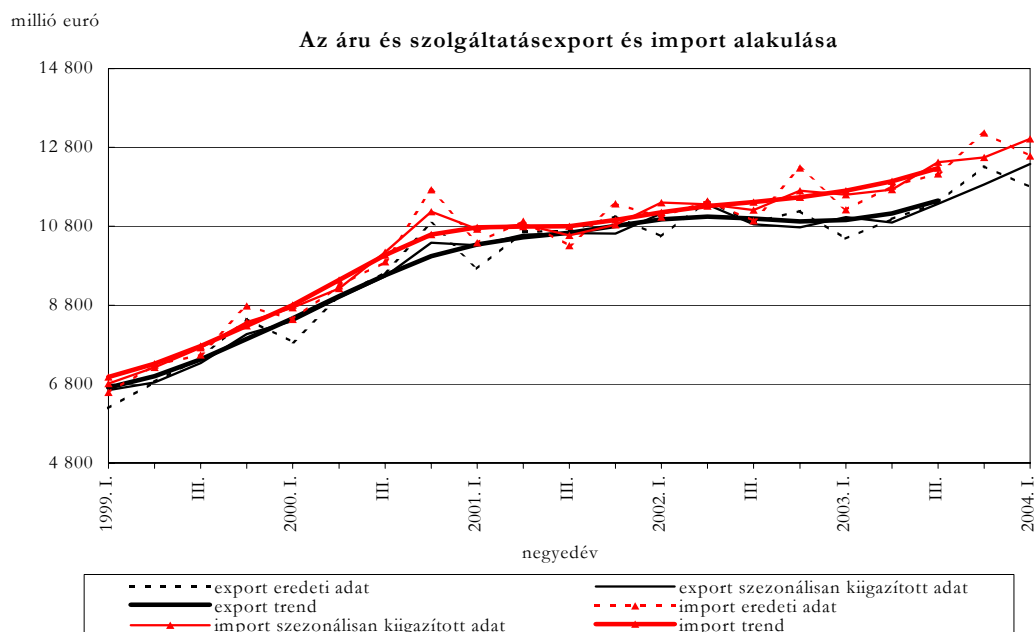
Az idegenforgalmi bevételek 2004 első negyedében ismét alacsonyabbak lettek az előző időszakai értéknél. A kiadások trendje az elmúlt évek során lassú ütemben emelkedett, és a 2004. első negyedévi adat is meghaladta az előző negyedévi értéket (6. ábra).

6. ábra

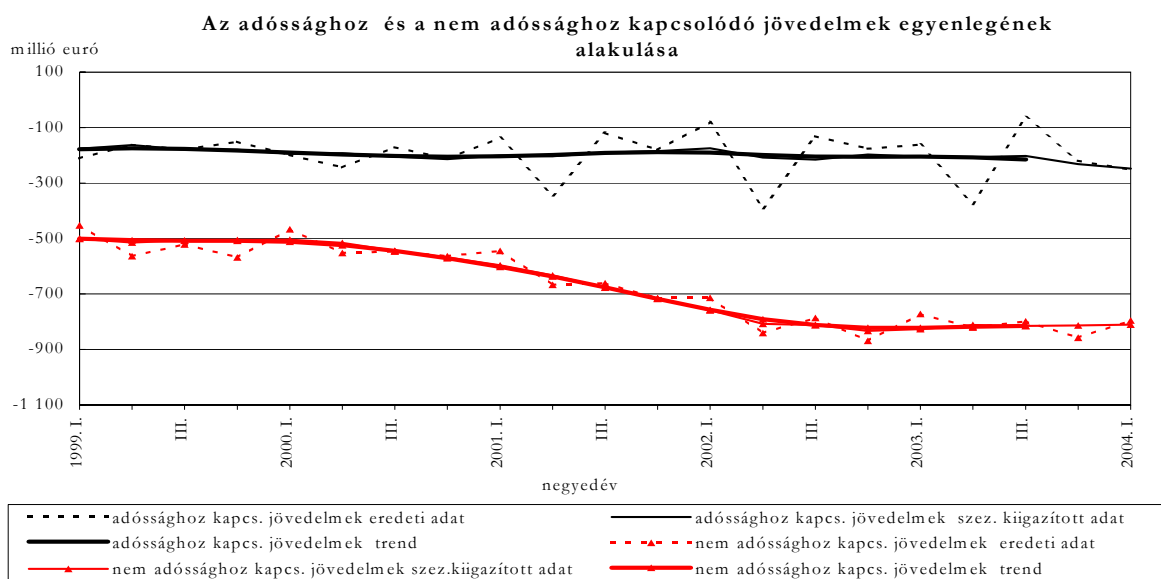
A szolgáltatásoknál megfigyelhető összbevétel növekedés kiesését ellensúlyozta az áruexport gyorsuló növekedése, az áru és szolgáltatás együttes bevételei és kiadásai az I. negyedévben azonos ütemben bővültek. (7. ábra)

7. ábra

A jövedelem és transzfer mérleg egyenlegében az adóssághoz és a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmek alakulása a meghatározó. 2004 első negyedévében az adóssághoz kapcsolódó jövedelmek egyenlege romlott, a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmek egyenlege pedig enyhén javult az előző negyedévhez képest, melyek együttes hatásaként a teljes jövedelem és transzfer mérleg egyenlege a szezonális hatásoktól megtisztítva kismértékben romlott. (8. ábra)

8. ábra

A viszonzatlan folyó átutalások 2004. első negyedévi bevételi többlete a szezonális hatásoktól megtisztítva elmaradt a megelőző negyedévben regisztrált értéktől.

2004 első negyedévben a nem adóssággeneráló finanszírozás formájában megjelenő tőkemozgások egyenlege 860 millió euró beáramlást mutatott. Tulajdonosi részesedés formájában megvalósuló közvetlen tőkebefektetések értéke (részvény és egyéb részesedés, valamint az újrabefektetett jövedelem), a magyar befektetők 220 millió euró külföldre irányuló, és a külföldi befektetők 754 millió euró Magyarországra irányuló tőkebefektetésének eredményeként alakult ki. A tulajdonviszonyt megtestesítő portfólióbefektetéseknél jelentkező nettó forgalom 326 millió euró forrásbeáramlást mutatott.

2004. március végén a jegybanki tartalékok értéke 10,2 milliárd euró volt. A nemzetgazdaság bruttó adósságállománya 1,1 milliárd euróval nagyobb volt az előző negyedév végén mért értéknél. A tranzakciók egyenlege 0,7 milliárd euróval csökkentette, míg az átértékelődések és egyéb állományváltozások hatása 1,8 milliárd euróval növelte a bruttó külföldi adósságot. A nettó külföldi adósság 0,8 milliárd eurós növekedése lényegében a tranzakciók változásának a következménye. A külföldiek tulajdonában lévő, forintban denominált jegybanki értékpapírok és állampapírok állománya 2004. március végén 9,2 milliárd euró volt, 0,3 milliárd euróval magasabb az előző negyedév végén mért adatnál. A negyedév során az állam 1 milliárd eurós kötvényt bocsátott ki.

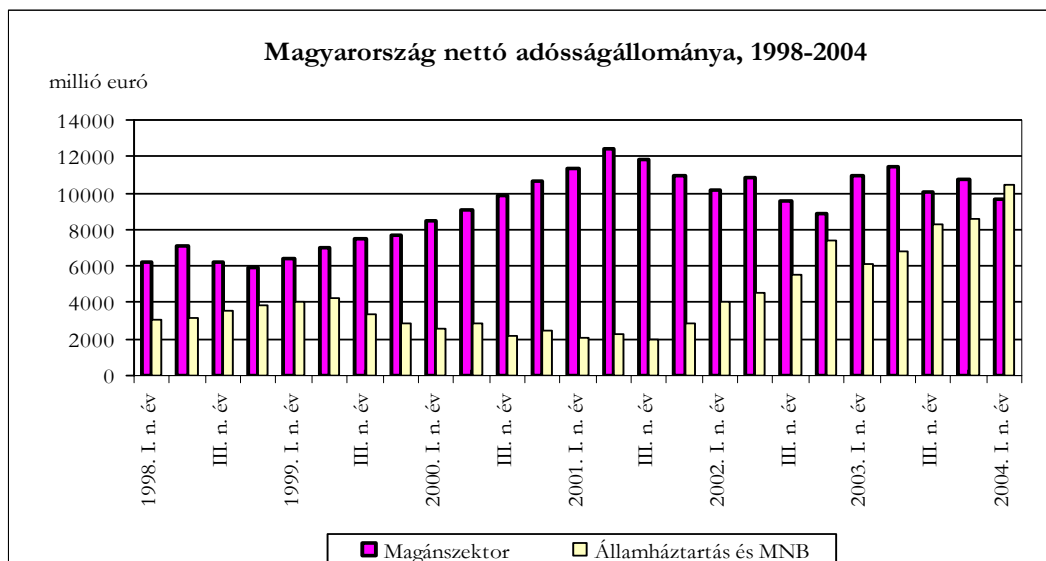
Magyarország külfölddel kapcsolatos adósságállományának alakulása

Milliárd euró

	2003	2004
	IV. n. év	I. n. év
I. Nemzetgazdaság (S.1), bruttó adósság (A+B)	45,7	46,8
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	20,1	21,3
A.1. ebből: forint adósság /1	8,9	9,2
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	25,6	25,5
B.1. ebből: forint adósság /1	4,9	5,2
B.2. ebből: tulajdonosi hitelek	6,8	6,8
II. Nemzetgazdaság (S.1), nettó adósság (A+B)	19,3	20,1
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	8,6	10,5
A.1. ebből: forint adósság /1	8,7	8,9
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	10,8	9,6
B.1. ebből: forint adósság /1	0,8	2,5
B.2. ebből: tulajdonosi hitelek	2,7	2,5

/1 értékpapír+egyéb

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

2004 első negyedévének végén az államháztartás és az MNB nettó adósságállománya - elsősorban a tartozások növekedésének következtében - magasabb volt az előző negyedév végi szintnél. Ezzel szemben a magánszektor nettó adósságállománya a követelések tartozásokénál nagyobb mértékű növekedésének eredményeként csökkent. A magánszektor nettó adósságállománya hosszú idő óta először kisebb, mint az MNB és államháztartás szektorok nettó adósságállománya.

A folyó fizetési mérleg alakulása

Millió euró

	2002					2003					2004
	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I-IV.n.év	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I-IV.n.év	I. n. év
1. Áruk, egyenleg	-458	-247	-505	-994	-2203	-599	-974	-760	-638	-2971	-408
1.1. Export	8991	9587	8841	9401	36821	8947	9216	9486	10511	38161	10263
1.2. Import	9449	9834	9346	10395	39024	9547	10190	10246	11149	41132	10671
2. Szolgáltatások és jövedelmek, egyenleg	-780	-928	-436	-1100	-3244	-1036	-1024	-800	-1240	-4100	-1401
2.1. Szolgáltatások*, egyenleg	-32	257	456	-90	591	-132	136	31	-206	-170	-384
2.1.1. Export	1551	1870	2051	1795	7268	1541	1766	1913	1816	7036	1533
2.1.2. Import	1584	1613	1595	1885	6677	1674	1629	1882	2022	7207	1917
2.2. Jövedelmek, egyenleg	-748	-1185	-892	-1010	-3835	-904	-1161	-831	-1034	-3930	-1017
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-79	-391	-132	-176	-777	-162	-376	-63	-220	-820	-252
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-713	-840	-786	-869	-3209	-773	-821	-798	-857	-3249	-796
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	44	46	25	35	151	30	36	30	43	139	31
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	159	156	123	109	547	148	201	142	92	583	104
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1079	-1019	-818	-1984	-4900	-1488	-1797	-1418	-1786	-6488	-1705
5. Nem adóssággeneráló finanszírozás, egyenleg	801	-68	1105	831	2669	467	-143	1510	496	2330	860
5.1. Külföldön, egyenleg	-44	-2	-101	-71	-218	-377	-132	-41	-782	-1332	-220
5.1.1. Részvény és egyéb részesedés	-36	-5	-89	-59	-190	-368	-137	-26	-766	-1297	-216
5.1.2. Újrabefektetett jövedelem	-8	4	-12	-12	-28	-9	5	-15	-16	-35	-5
5.2. Magyarországon, egyenleg	732	-6	1329	1014	3068	632	-49	1405	1451	3439	754
5.2.1. Részvény és egyéb részesedés	260	236	531	131	1158	98	172	594	571	1436	238
5.2.2. Újrabefektetett jövedelem	472	-242	798	883	1910	534	-221	810	880	2003	516
5.3. Portfólio befektetések, részvény és egyéb részesedés, egyenleg	113	-60	-123	-112	-181	212	38	147	-172	224	326
*- ebből: Idegenforgalom, egyenleg	223	498	611	297	1629	160	411	386	284	1241	30
bevétel	666	915	1125	741	3448	526	832	942	729	3029	465
kiadás	444	417	514	443	1819	365	422	556	445	1788	435

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

A folyó fizetési mérleg alakulása (szezónálisan kiigazított adatok) ^{a)}

Millió euró

	2002				2003				2004
	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év
1. Áruk, egyenleg	-436	-152	-564	-1024	-584	-874	-832	-691	-383
1.1. Export	9287	9560	9088	8901	9239	9190	9749	9955	10597
1.2. Import	9723	9712	9652	9925	9823	10064	10581	10645	10981
2. Szolgáltatások és jövedelmek	-602	-722	-907	-929	-899	-892	-1140	-1118	-1355
2.1. Szolgáltatások	271	263	96	78	106	60	-163	-90	-309
2.1.1. Idegenforgalom, egyenleg	515	445	362	334	365	372	243	315	214
bevétel	969	880	813	782	786	814	691	772	696
kiadás	454	435	451	447	421	442	448	457	482
2.1.2. Egyéb szolgáltatások, egyenleg	-244	-183	-267	-256	-259	-312	-406	-406	-523
bevétel	891	980	949	1000	1017	965	993	1035	1064
kiadás	1135	1163	1216	1256	1275	1277	1399	1440	1587
2.2. Jövedelmek	-874	-984	-1002	-1007	-1006	-952	-977	-1027	-1047
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-163	-217	-220	-203	-215	-173	-196	-251	-272
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-753	-808	-815	-837	-823	-813	-816	-813	-809
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	42	41	33	33	32	33	34	37	34
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	136	138	146	146	145	150	136	133	129
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-901	-736	-1325	-1807	-1338	-1615	-1836	-1676	-1610

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

* * * * *

A Monetáris Tanács 2003. december 15-ei határozata értelmében Magyarország EU csatlakozása után megváltozik a fizetési mérleg közzétételi és adatfelülvizsgálati politikája. Ennek részletes leírása megtalálható a "Sajtóközlemény a fizetési mérleg statisztika módszertanának illetve közzétételi és adatfelülvizsgálati rendjének változásáról" cím alatt (http://www.mnb.hu/dokumentumok/sajtokozl0105_hu.pdf).

Legközelebb fizetési mérleget 2004. szeptember 30-án publikálunk a 2004. második negyedéves adatok közzétételekor. Ezzel egyidőben közzétesszük a felülvizsgált 2004. első negyedéves, valamint 2002-2003-as éves adatainkat is.

* * * *

a) Módszertani megjegyzések a szezonálisan kiigazított adatokhoz:

A folyó fizetési mérleg összetevőire elvégzendő szezonális kiigazítás az alábbi módszerrel történik:

- 1) A folyó fizetési mérleg összetevőinek szezonális kiigazítása az Eurostat ajánlásaival összhangban a Demetra interfészen belül a SEATS TRAMO software-rel történik.
- 2) Az *ünnepnapok* hatását a magyarországi ünnepnapokra elkészített beépített változó segítségével, a *munkanaphatást* pedig két regressziós változó felhasználásával szűrjük ki.
- 3) A *kingró értékek* azonosítása az alapbeállítás szerint történik, mind a három outlier-típus azonosítását megengedve.
- 4) Az adatok egységes tartalommal 1995-től állnak rendelkezésre, ezért az idősorokat ettől az évtől igazítjuk. A revízió csökkentése érdekében egy éven keresztül ugyanazt a modellbeállítást alkalmazzuk és a megjelenő publikációkban a program által számolt trend helyett a szimmetrikusan a centrumtól távolodva csökkenő súlyú öthavi ($Y_t = 1/9 * X_t + 2/9 * X_{t-1} + 3/9 * X_t + 2/9 * X_{t+1} + 1/9 * X_{t+2}$) mozgóátlagot szerepeltetjük.
- 5) Az egyenlegekre nézve indirekt kiigazítást alkalmaztunk, ami annyit jelent, hogy az összetevő idősorokat tisztítjuk meg a szezonális hatásoktól és a szezonálisan kiigazított adatokból képezzük az egyenlegeket és az aggregátumokat. Ebből következően az összetevők szezonálisan kiigazított adataiból előállítható az egyenleg szezonálisan kiigazított adata.

Módszertani megjegyzések a publikációhoz, táblázatokhoz:

- 1) A szektorok és alszektorok neve után szereplő kód (pl. S.121) a nemzetközi gyakorlatban általánosan használt osztályozás megfelelő csoportjára utal. Az egyes szektorok tartalmi leírása az MNB honlapján a Pénzügyi adatok/Statisztika címszó alatt „Az új statisztikai szektorbontás 2001 júniusától” található (www.mnb.hu).
- 2) Az IMF SDDS közzétételi szabványának való megfelelés miatt az MNB a 2003. II. negyedéves adatok közzétételétől kezdődően az internetes statisztikai idősorok között egy új összetételű külső adósságállományi adatot is publikál. A már korábban is publikált bruttó külső adósság és az új adósságkategória között az a különbség, hogy utóbbi a külfölddel szembeni pénzügyi derivatíva tartozásokat nem sorolja az adósságelemek közé. A továbbiakban az Interneten – az adósságkategória feltüntetése mellett - mindkét adat publikálásra kerül.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY